

Datum
2020-10-07
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
FSN-2020-2204

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss angående Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor STK-2020-963

Sammanfattning

Förslag på inriktning för jämlikhet, jämställdhet och rättighetsbaserat arbete i Malmö stad har tagits fram. Funktionsstödsnämnden anser att det är bra att ett helhetsgrepp tagits kring de aktuella sakområdena men att inriktningen i sin nuvarande form inte ger en tillräckligt tydlig struktur och riktning för arbetet. Nämnden anser därför att inriktningen bör återremitteras och utvecklas vidare för att kunna utgöra det stöd som krävs i arbetet med berörda områden.

Yttrande

Funktionsstödsnämnden anser att det är positivt att förslaget till inriktning för jämlikhet, jämställdhet och rättighetsbaserat arbete i Malmö stad (härefter benämnd inriktningen) tar ett helhetsgrepp kring dessa sakområden på en stadsövergripande nivå. Det är områden som är betydande ur ett samhälls-, verksamhets-, arbetsgivar- och individperspektiv och som dessutom påverkar och interagerar med varandra på många sätt.

Nämnden anser dock att inriktningen i sin nuvarande form är för generell och i behov av utveckling och konkretisering för att kunna fungera som ett stöd med en tydlig riktning för staden. Områdena som ingår i inriktningen är stora och komplexa och för att kunna omsätta dessa i praktiskt arbete bör inriktningen definiera vad de olika områdena innebär och vad staden behöver göra för att uppnå positiv förflyttning. Nämnden vill framhålla att det är områden som har stor tyngd och påverkan på hela stadens arbete, ansvar och i slutändan Malmöbors möjligheter och livsvillkor. Att definitionerna av de aktuella områdena och rättighetsfrågorna lyfts i en ordlista i slutet på inriktningen sätter inte fokus på att detta är områden som staden anser viktiga och vill satsa på.

Funktionsstödsnämnden vill framföra att en inriktning för jämlikhet, jämställdhet och rättighetsbaserat arbete behöver kunna svara på vad staden behöver kraftsamla kring, vad Malmö som stad vill inom respektive område och vad arbetet som stadens verksamheter gör ska leda till. Detta saknas i nuläget.

Nämnden anser därför att inriktningen behöver tydliggöras så att den innehåller en riktning och ambition för vad staden vill uppnå snarare än en styrning i hur arbetet ska genomföras. Detta är upp till förvaltningarna att svara på. Inriktningen behöver vara formulerad på ett sätt som ger stöd och kraft i förvaltningarnas arbete med hållbarhets- och rättighetsfrågor och som underlättar och förtydligar förståelsen för de olika områdena och hur de interagerar med varandra.

Vidare menar nämnden att det finns behov av att tydliggöra att inriktningsdokumentet ersätter befintliga styrdokument och planer inom de aktuella sakområdena och på vilket sätt inriktningen förväntas kompensera för den struktur och riktning som de tidigare har gett. Nämnden har svårt att se att inriktningen i sin nuvarande form kan stärka betydelsen av att arbeta för dessa områden och utgöra en fortsättning på arbetet som skett inom ramen för tidigare planer.

Kopplingen till Agenda 2030

Funktionsstödsnämnden menar att det är bra att inriktningen lyfter kopplingen mellan Agenda 2030 och jämlikhet, jämställdhet och rättighetsbaserat arbete men anser att det behöver förtydligas *hur* de olika områdena hänger ihop. I inriktningsdokumentet beskrivs att inriktningen är en del i Malmö stads arbete för att genomföra Agenda 2030 utifrån den sociala dimensionen, men det saknas en beskrivning av vad den sociala dimensionen innefattar (exempelvis vilka mål som ingår) samt en beskrivning av de övriga dimensionerna (ekonomisk och miljömässig) av agendan och hur inriktningen förhåller sig till dessa. Nämnden vill här framhålla behovet av en tydlig struktur för hur Malmö stad arbetar med hela Agenda 2030 och dess tre dimensioner, inte bara i förhållande till inriktningen utan generellt sett. Arbetet med Agenda 2030 sker i nuläget inom flera olika spår, såsom mål- och budgetprocessen och *Miljöprogram för Malmö stad 2021–2030* samt i förslaget till föreliggande inriktning. Utan ett ”paraply” som anger hur dessa spår är kopplade till varandra blir arbetet fragmenterat och riskerar att upplevas som otydligt.

Nämnden menar också att det blir svårt att se effekter för hela agendan om arbetssätt och uppföljning varierar alltför mycket i de olika dimensionerna. Eftersom de globala målen är just mål, behöver det finnas en tydlighet i vad som behöver göras för att uppnå dem. Nämnden menar därför att det kommer bli svårt att uttala någon förflyttning inom de aktuella globala målen utifrån att inriktningen inte har denna tydlighet. Avsaknaden av en övergripande struktur innebär dessutom att inriktningens beskrivning av kopplingen till Agenda 2030 inte känns förankrad. I inriktningen behandlas också Agenda 2030 på olika nivåer, och nämnden ställer sig därför frågande till om Agenda 2030 ska betraktas som en del av inriktningen, eller om inriktningen ska bidra till Agenda 2030.

För att klargöra kopplingen till Agenda 2030 menar nämnden att en väg att gå kan vara att förtydliga hållbarhetsfrågorna i förhållande till rättighetsfrågorna och att ta fram en övergripande struktur för hela Agenda 2030.

En annan lösning kan vara att förtydliga vilka globala mål som arbetet inom ramen för inriktningen specifikt ska bidra till och hur den bidrar till dessa. I detta fall bör det i inriktningen finnas en koppling till de styrdokument som hanterar liknande frågor och en beskrivning av hur de samspelar med varandra.

Avsaknad av vissa perspektiv

Funktionsstödsnämnden saknar flera viktiga perspektiv i inriktningen. I sin nuvarande form är det en lång väg från inriktningen och dess innehåll till verksamheten och Malmöborna. Nämnden menar därför att det behöver vara ett större fokus på stadens service, insatser och bemötande gentemot Malmöborna. Att arbeta för mänskliga rättigheter innebär att öka möjligheterna för alla i Malmö att utöva och tillgodose sig sina rättigheter på jämlika villkor, och nämnden menar att detta perspektiv måste ges större plats och tyngd i inriktningen. Vidare saknar nämnden ett funktionsrättsperspektiv som innefattar tillgänglighet i inriktningen, vilket är en viktig del i arbetet med jämlikhet och antidiskriminering.

Likaså saknas ett tydligt arbetsgivarperspektiv, vilket i nuläget endast nämns en gång i inriktningen. En jämlik och jämställd arbetsplats är en betydande faktor för en god arbetsmiljö och en arbetsplats där alla känner sig inkluderade och trygga. Detta är också en av förutsättningarna för att staden ska vara en attraktiv arbetsgivare. Malmö stad är en stor arbetsgivare med många anställda som ansvarar för att tillgodose Malmöbornas rättigheter i leveransen av välfärd och service, men är också en arbetsplats där medarbetarna har rättigheter. Funktionsstödsnämnden anser därför att stadens arbetsgivaransvar behöver tydliggöras och innefatta vad som behöver göras för att säkerställa en jämställd och diskrimineringsfri arbetsplats.

Funktionsstödsnämnden efterfrågar även en mer omfattande beskrivning av begreppet rättighetsbaserat arbete. Formuleringen ”Ett rättighetsbaserat arbetssätt innebär att kommunens verksamheter och tjänster utgår från individens rättigheter” och stycket därefter behöver förtydligas för att kunna utföra detta i praktiken. Ett rättighetsbaserat arbetssätt utgår från principerna om icke-diskriminering och jämlikhet, deltagande och inkludering samt transparens och ansvar. Det rättighetsbaserade arbetet är ett förhållningssätt och en metod som behöver förankras på alla nivåer av en organisation, och för att kunna implementera och arbeta utifrån det i hela Malmö stad menar nämnden att inriktningen behöver ta ett djupare grepp om detta arbetssätt. Nämnden önskar därför en tydlighet i vad det faktiskt innebär att arbeta rättighetsbaserat på ett systematiskt vis i den ordinarie verksamheten.

Vägledande principer

Funktionsstödsnämnden vill betona vikten av att det framgår att jämlikhet, jämställdhet och det rättighetsbaserade arbetet ska vara en del av allt arbete i Malmö stad, inte bara i mål- och budgetuppföljningen och i det systematiska kvalitets- och utvecklingsarbetet i verksamheten.

Nämnden anser det positivt att ett stort fokus läggs på uppföljning, statistik och analys och vill här även framhålla behovet av tväranalyser kring specifika områden och där flera förvaltningar samarbetar. Samtidigt menar nämnden att det finns flera frågetecken kring det praktiska genomförandet av de vägledande principerna. Ett exempel är att det inte framgår vem som ska hålla och ingå i de strategiska dialogerna eller på vilken nivå dessa ska genomföras. Ett ytterligare perspektiv på de vägledande principerna är att dessa arbetssätt inte är unika för de aktuella områdena. Strategiska dialoger, kollegialt lärande och kunskapsallianser används redan inom många olika områden i stadens arbete. Nämnden menar därför att inriktningen behöver presentera hur dessa arbetssätt är kopplade till och viktiga för just jämställdhet, jämlikhet och rättighetsbaserat arbete. Det kommer bli en utmaning för förvaltningarna att omsätta inriktningens principer när inte nivåer, ansvar och genomförande uttryckligen framgår.

Vidare menar nämnden att de vägledande principerna tydligare behöver kopplas till och synliggöra mötet med Malmöbon och vad staden behöver göra för att bemötandet, servicen, kvaliteten och insatsen ska bli så jämlik, jämställd och rättighetsbaserad som möjligt. Nämnden vill i detta sammanhang lyfta att det rättighetsbaserade arbets- och förhållningssättet skulle kunna utgöra den huvudsakliga vägledande principen i stadens arbete med de aktuella sakområdena.

Ansvarsfördelning

Funktionsstödsnämnden anser att det behövs ett förtydligande av vad kommunstyrelsens roll kommer vara i förhållande till nämnderna, och vad begreppen leda, stödja och samordna innebär i praktiken. I inriktningen framgår att stadskontoret ansvarar för att samordna stadens arbete med Agenda 2030, jämställdhetsintegrering, barnets rättigheter, folkhälsa och nationella minoriteter samt att stadskontorets HR-avdelning ansvarar för att leda och samordna arbetet med diskrimineringsgrunderna ur ett arbetsgivarperspektiv. Nämnden ställer sig frågande till varför antidiskriminering inte nämns under stadskontorets samordningsansvar. Vidare undrar nämnden även hur ansvarsfördelningen ska appliceras på de stadsövergripande samordningsuppdrag som finns utfördelade i fackförvaltningarna och inte på stadskontoret, såsom funktionsstöds- och tillgänglighetssamordnarna och samordnare för våld i nära relation och kvinnofridsprogrammet. Nämnden önskar därför ett förtydligande kring detta.

Funktionsstödsnämnden menar att det är bra att det beskrivs att samtliga förvaltningar och bolag ansvarar för att det ska finnas minst en samordnare med ansvar och mandat att samordna, planera för och ge stöd i arbetet med att integrera Agenda 2030, jämställdhet, barnets rättigheter, folkhälsa, nationella minoriteter och antidiskriminering i respektive förvaltning. Nämnden vill i detta sammanhang dock framhålla vikten av att det finns flera personer på respektive förvaltning som kan dela på samordnaruppdraget då det är ett stort ansvar att samordna samtliga aktuella områden. Nämnden menar därför att det bör förtydligas att samordnaruppdraget kan innehas av flera medarbetare på respektive förvaltning och att dessa kan ha ansvar för olika sakområden.

Övriga synpunkter

Funktionsstödsnämnden vill lyfta att begreppet könsöverskridande identitet och uttryck har ifrågasatts av diskrimineringsombudsmannen (DO) som menar att detta begrepp, som är det som anges i diskrimineringslagen, ”riskerar att befästa en bild av att personer som omfattas av skyddet mot diskriminering är avvikare i ett samhälle där det finns starka normer och föreställningar om kön”. Funktionsstödsnämnden föreslår därför att Malmö stad, i likhet med DO, använder begreppet könsidentitet eller könsuttryck istället för könsöverskridande identitet eller uttryck. Nämnden vill också lyfta vikten av att staden tar ställning i frågan om jämställdhet och tydliggör att jämställdhetsarbetet inkluderar kvinnor, män och personer med annan könsidentitet eller könsuttryck. I inriktningen anges detta som ett utvecklingsområde, men nämnden menar att en tydlig och inkluderande definition av jämställdhet är en förutsättning för ett fortsatt arbete som inte är exkluderande i förhållande till kön och könsidentitet. Detta behöver tydliggöras i definitionen i inriktningen för att lägga grunden för Malmö stads fortsatta arbete inom jämställdhet, vilket även spelar roll för arbetet med samtliga rättighetsområden.

Avslutningsvis anser funktionsstödsnämnden, utifrån de synpunkter som lyfts i detta yttrande, att inriktningen bör återremitteras och utvecklas vidare för att kunna utgöra den struktur och det stöd som krävs i arbetet med berörda områden.

Ordförande

.....
Roko Kursar
.....

Nämndsekreterare

.....
Jesper Salö
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]